

9

N U T A R I M A S
(pareikšti kaltinimą)

Vilnius,

1983 m. gegužės mėn. 27 d.

Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto poskyrio viršininkas majoras V. Daugalas, išnagrinėjęs baudžiamąją bylą Nr. 105,

N U S T A T Ė s

1982 m. gruodžio 8 d. šioje byloje pagal Lietuvos TSR BK 199¹ str. patraukta baudžiamojon atsakomybėn Vilniaus miesto gyventoja Edita Abrutienė, Jono, kuriai pareikštas kaltinimas tuo, kad 1982 metais ji nusikaltamu tikslu nustatė ryšį su JAV spaudos atstovais Maskvoje ir tų pačių metų rugsėjo-spalio mėnesiais, siekdama paskleisti užsienyje, rinko ir jiems telefonu sistemingai teikė žemiškiečių turinio informaciją dėl kai kurių chuliganiškų išpuolių, susijusių su TSRS I lygos futbolo varžybos Vilniuje.

Tolimesnio parengtinio tardymo eigoje surinkti nauji įrodymai apie tai, kad aukščiau nurodytuose E. Abrutienės veiksmuose yra itin pavojingo valstybinio nusikaltimo sudėtis, nustatyti nauji jos nusikaltamos veiklos epizodai. Visa tai sudaro pagrindą anksčiau pareikštą kaltinimą pakeisti ir pateikti jai naują kaltinimą.

Nustatyta, kad E. Abrutienė nuo 1979 metų rudens iki 1982 m. gruodžio mėnesio, t.y. iki suėmimo dienos, gyvendama Vilniuje, vengė visuomenei naudingo darbo ir siekdama susilpninti Tarybų valdžią bei pažeminti TSRS tarptautinį prestižą varė antitarybinę agitaciją ir propagandą - gaminė, platino ir saugojo tais pačiais tikslais žemiškiečių antitarybinio turinio literatūrą, o taip pat sistemingai skleidė žemiškiečių prasimanymus, Reminadamas tarybinę valstybę ir visuomeninę santvarką ir ragino kitus žmones

padaryti itin pavojingus valstybinius nusikaltimus.

Jos perduota į užsienį šmeižtišką medžiagą buržuaziniai propagandos organai plačiai panaudojo priešiškaį Tarybų Sąjungos atžvilgiu veiklai vesti.

E.Abrutienės konkreti nusikaltamoji veikla pasireiškė šiais jos veiksmais:

1979 metų pabaigoje - 1980 metų pradžioje tikslu išplatinti užsienyje, savo bute Vilniuje, kartu su savo vyru V.Abručiu pagamino, padėdama jam atspausdinti rašomąja mašinėle jo sukurtas antitarybinio šmeižtiško turinio rašinius rusų kalba: "Lenininis kursas, socializmo pergelė ir nugalėtojas", "Mano pažiūros", "Mano atsakymas į akademiko A.D.Sacharovo kreipimąsi į TSRS piliečius", "Mano požiūris į įtempimo mašiną ir trumpai kitos pažiūros", o taip pat rašinį, kuris prasideda žodžiais: "1977 metų rudenį mano žmona atėjo į Lietuvos TSR vidaus reikalų ministeriją". Rašinių tekstus, perfotografuotus į neigatyvines fotojuostas E.Abrutienė perdavė tolimesniam išplatininimui užsienyje: vieną juostą 1980 m. balandžio mėnesį Klaipėdoje įteikė nenustatytam jūreiviui iš Švedijos, kuris šią juostą jos prašymu nugabeno į Daniją ir perdavė jos pažįstamam Harby miesto gyventojui Vagn Jespersenui, o kitą - analogišką juostą - 1980 m. gegužės 27 d. Maskvoje perdavė JAV dienraščio "Vašington post" korespondentui Kevinui Kleusui.

Šiuose rašiniuose šmeižiama Tarybų valstybės ir TSKP vidaus bei užsienio politika, socialistinė sistema, įrodinėjama, kad Tarybų Sąjungoje prisiidengiant lenininė politika engiama darbo liaudis.

1981 metų pabaigoje turėdama tikslą išplatinti Lietuvos TSR priėmė iš autoriaus - JAV reakcinio savaitraščio "Hinsvik" biuro Maskvoje vedėjo Andria Nagorskio, vėliau išprašyto iš Tarybų Sąjungos už veiklą nesuderinamą su žurnalistu statusu, ne mažiau kaip dešimt egzempliorių elektrografinių

kopijų anglų kalba antitarybinio šmeižtiško turinio straipsnio "Žvilgsnis iš Lietuvos" patalpinto paminėtame savaitraštyje 1981 m. rugpjūčio 3 dieną.

1981 m. pabaigoje savo bute su šio straipsnio turiniu supažindino Vilniaus rajono gyventoją Tada Dambrauską. Du šio straipsnio egzempliorius 1982 m. vasario mėnesį davė Ukmergės miesto gyventojui V. Gudavičiui ir vieną - 1982 metų rudenį Vilniaus miesto gyventojui V. Vaitkui. Be to, 1982 m. vasario mėnesį kartu su V. Gudavičium savo bute išvertė šį straipsnį į lietuvių kalbą ne mažiau kaip penkiuose egzemplioriuose. Vieną vertimo egzempliorių perdavė jam, o kitus keturis kartu su septyniais šio straipsnio egzemplioriais anglų kalba platinimo tikslu saugojo savo bute iki suėmimo.

Šiame straipsnyje šmeižiama tarybinė santvarka, tvirtinama, kad komunistai neva varžo tikinčiųjų teises, kad lietuviai kenčia "sovietinę prispaudą".

1982 m. rugsėjo 24 d. E. Abrutienė nusikalstamu tikslu panaudodama tarp miestinį automatinį telefoną susirišo iš Vilniaus su JAV spaudos informacinės agentūros Associated Press korespondentų punktu Maskvoje. Savo iniciatyva ir pagal išankstinį susitarimą, tų pačių metų rugsėjo-spalio mėnesiais, siekdama paskleisti užsienyje, rinko ir jiems sistemingai teikė prasimanytą šmeižtiško turinio informaciją, žeminančią tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką apie neva buvusius įvykius ryšium su TSRS I lygos futbolo pirmenybių rungtynėmis Vilniuje.

Taip, 1982 m. rugsėjo 24 d. Associated Press korespondentui Maskvoje Deividui Mintornui po įvykusių rugsėjo 23 d. futbolo rungtynių tarp Vilniaus "Žalgirio" ir Jaroslavlio "Šinike" komandų pranešė, kad Vilniuje neva vyko kelių tūkstančių žmonių demonstracija, kurios išvaikymui buvo panaudotos automatinės; daugelis demonstrantų buvo suimti. Be to, šio pokalbio

netu susitarė, kad ir ateityje teiks šio korpunkto darbuotojams "informaciją".

Vėliau, E. Abrutienė iškraipytai komentuodamą Vilniaus "Žalgirio" futbolo komandos rungtynes TSRS I lygos pirmenybėse, vykusias rugsėjo 26 d. su Kirovo "Dinamo", spalio 14 d. su Rygos "Daugavos", spalio 22 d. su Dušanbės "Pamyru" ir spalio 26 d. su Džirako "Zvezda" komandomis Asociated Press korpunkto vadovui Maskvoje Stivenui Herstui 1982 m. rugsėjo 29 d., ir tų pačių metų spalio 15, 26, 27 ir 28 dienomis pranešė, kad po futbolo rungtynių vyko didelės demonstracijos, kad prieš demonstrantus buvo naudojamos ašarinės dujos. Milicijos pareigūnai neva po futbolo rungtynių išprovokuodavo su sirgaliomis mūštynes, o po to juos suimdavo apkaltindami chuliganizmu; grubiai prasimanydama teigė, kad po futbolo rungtynių buvo suimtas 21 žmogus, o dar anksčiau 40 žmonių, kad suimtuosius milicijos pareigūnai kankino, mušė landomis, vertė pasirašinėti protokolus, kad demonstracijų priežastis - nacionalizmas.

Jos perduotą šmeižtišką informaciją plačiai naudojo antitarybinėje propagandinėje veikloje reakcinės radijo stotys Vatikano, "Laisvės radijas", Bi-bi-si, buržuazinis Anglijos laikraštis "Gardian" ir reakcinės emigracinės spaudos organas - "Posėv".

Be to, E. Abrutienė tikslu susilpninti Tarybų valdžią ragino padaryti itin pavojingą valstybinį nusikaltimą, tai yra savarankiškai užsiimti antitarybine agitacija ir propaganda Vidmantą Vaitkų ir Vytautą Gudavičių.

1981 m. sausio-vasario mėnesiais ragino V. Gudavičių kartu su bendraamžiais užsiimti antitarybinių lapelių gaminimu ir platinimu ir prašė šių lapelių po vieną egzempliorių įteikti jai tolimesniais platinimui - perdavimui į JAV pasiuntinybę.

1982 m. rugsėjo mėnesį agitavo V. Vaitkų rinkti ir teikti jai tolimesniais perdavimui per AP korespondentus į užsienį

Šinonai melagingo turinio informaciją apie įvykius, surištus su futbolo rungtynėmis Vilniuje.

Siais veiksmais E. Abrutienė padarė nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. I dalyje.

E. Abrutienės padarytas nusikaltimas įrodytas liudytojų parodymais, daiktiniais įrodymais, ekspertų išvadomis, dokumentais ir kita bylos medžiaga.

Vadovaudamasis Lietuvos TSR BPK 161, 162, 167 ir 174 str.,

N U T A R Ė:

Patraukti Editą ABRUTIENĘ, Jonę, baudžiamosioje byloje Nr. 105 kaltinamąja ir pareikšti jai kaltinimą padarius nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. I d. apie ką jai paskelbti pasirašant šiame nutarime.

/o Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
tardymo skyriaus poskyrio viršininkas
majoras

V. Daugalas

Sutinka -

/o Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
tardymo skyriaus viršininkas
papulkininkis

T. Lazarevičius

Nutarimas man paskelbtas 1983 m. gegužės mėn. 27 d.
Kaltinamosios teisės, numatytos Lietuvos TSR BPK 52, 53, 114¹,
170, 171 str.: žinoti, kuo kaltinama ir duoti pasiūlymus
dėl pareikšto kaltinimo; reikalauti papildyti apklausos pro-
tokolą ir padaryti jame patikslas, sutinkamai su savo duotais
parodymais; surašyti savo parodymus pačiai; prašyti padaryti
apklausos metu garso įrašą; teikti įrodymus; pareikšti prašy-
mus; prokuroro nutarimu leisti dalyvauti byloje gynėjui nuo
kaltinimo pareiškimo momento; turėti gynėją nuo to momento,
kai paskelbiama apie parengtinio tardymo pabaigimą ir patei-
kiama visa byla susipažinti; baigus parengtinį tardymą.

13a

susipažinti su visa byla; dalyvauti teisiniame nagrinėjime pirmos instancijos teisme; pareikšti nušalinimus; apakusti tardytojo ir prokuroro veiksmus bei sprendimus, man išaiškintos ir suprantamos.

kaltinamosios parašas

Butarimą paskelbė ir teises
išaiškino:

c
P Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
tardymo skyriaus poskyrio viršininkas
majoras

V. Daugalas